ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Бойназарзода Кибриё Усмон дар мавзуи «Комплексҳосилкунии нуқра(I) бо албендазол», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои химия аз рӯйи ихтисоси 1.4.5 – Химияи физикӣ пешниҳод шудааст

Таҳқиқи равандҳои комплексҳосилшавии ионҳои металлҳо бо моддаҳои фаъоли биологӣ яке аз самтҳои муҳимми химияи муосир ба ҳисоб меравад. Ин самти таҳқиқот аз он ҷиҳат аҳаммият дорад, ки омӯзиши хусусиятҳои физикӣ-химиявии пайвастаҳои комплексӣ имкон медиҳад, робитаи байни таркиб, сохтор, устуворӣ ва хосиятҳои биологии онҳоро муайян намоем. Аз ин лиҳоз, диссертатсияи Бойназарзода Кибриё Усмон, ки ба омӯзиши комплексҳосилшавии нуқра(I) бо албендазол бахшида шудааст, дорои аҳаммияти муайяни илмӣ ва амалӣ мебошад.

Муаллифи диссертатсия дар кори худ масъалаи омӯзиши таъсири муҳити ҳалкунанда ба раванди комплексҳосилшавии нуқра(I) бо албендазолро мавриди таҳқиқ қарор додааст. Махсусан, омӯзиши ин раванд дар муҳитҳои кислотаи сирко ва диметилсулфоксид (DMSO) имкон фароҳам овардааст, ки таъсири хусусиятҳои физикӣ-химиявии ҳалкунанда ба устувории пайвастаҳои ҳосилшаванда муайян карда шавад. Чунин муносибати муқоисавӣ барои фаҳмиши амиқтари қонуниятҳои комплексҳосилшавӣ дар муҳитҳои гуногун аҳаммияти назариявӣ дорад.

Дар автореферат маълумоти муфассал оид ба муайян намудани хусусиятҳои кислотагӣ-асосии албендазол, омӯзиши раванди комплексҳосилшавӣ бо усули потенсиометрӣ ва ҳисоб намудани константаҳои устувории комплексҳо пешниҳод гардидааст. Истифодаи усулҳои коркарди математикӣ, аз ҷумла усули Фридман ва усули квадратҳои хурдтарини ғайрихаттӣ, барои коркарди натиҷаҳои таҷрибавӣ ва муайян намудани таркиби эҳтимолии комплексҳои ҳосилшуда заминаи илмӣ фароҳам овардааст.

Ҷиҳати мусбати таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки муаллиф вобастагии константаҳои устувории комплексҳоро аз ҳарорат омӯхта, дар асоси натиҷаҳои бадастомада параметрҳои термодинамикии раванди комплексҳосилшавиро ҳисоб намудааст. Ин натиҷаҳо барои муайян намудани хусусияти энергетикии таъсири мутақобилаи ионҳои нуқра(I) бо албендазол ва шарҳи таъсири муҳити ҳалкунанда ба раванди комплексҳосилшавӣ муҳим мебошанд.

Қобили қайд аст, ки муаллиф бо омӯзиши танҳо равандҳои маҳлулӣ маҳдуд нашуда, инчунин ба синтези пайвастаҳои комплексии нуқра(I) бо албендазол таваҷҷуҳ зоҳир намудааст. Барои муайян намудани таркиб ва хусусиятҳои сохтории пайвастаҳои синтезшуда як қатор усулҳои муосири таҳқиқотӣ, аз ҷумла таҳлили элементӣ, спектроскопияи инфрасурх, масс-спектрометрия, спектроскопияи резонанси магнитии ядроӣ, таҳлили рентгеноструктурӣ ва таҳлили термогравиметрӣ истифода шудаанд. Истифодаи маҷмӯи чунин усулҳо барои асоснок намудани натиҷаҳои

пешниҳодшуда ва тасдиқи хусусиятҳои пайвастаҳои ҳосилшуда мусоидат менамояд.

Ҷанбаи дигари муҳимми кори мазкур омӯзиши фаъолияти биологии пайвастаҳои синтезшуда мебошад. Аз натиҷаҳои дар автореферат овардашуда бармеояд, ки пайвастаҳои комплексии нуқра(I) бо албендазол нисбат ба баъзе микроорганизмҳои санҷидашуда фаъолияти зиддимикробӣ нишон додаанд. Ин натиҷаҳо метавонанд барои идомаи таҳқиқот дар самти омӯзиши робитаи байни сохтори пайвастаҳои комплексӣ ва фаъолияти биологии онҳо замина гузоранд.

Муаллиф натиҷаҳои таҳқиқоти худро дар мақолаҳои илмӣ ва дигар маводи нашрӣ инъикос намуда, инчунин оид ба натиҷаҳои бадастомада патент гирифтааст. Ин ҳолат аз ҷиҳати татбиқи натиҷаҳои илмӣ ва аҳаммияти амалии таҳқиқот қобили таваҷҷуҳ мебошад.

Саволу эрод оид ба автореферати диссертатсия:

1.Диссертант дар рисола чаро маҳз 6 мол/л кислотаи сирко гирифтааст, маълумоти пурра наовардааст.

2.Дар автореферати диссертатсия муқоисаи пайвастагиҳои комплексии нуқра(I) бо албендазол, ки дар муҳитҳои гуногун омӯхта шудаанд, оварда нашудааст.

Дар маҷмӯъ, автореферати диссертатсияи Бойназарзода Кибриё Усмон дар мавзуи «Комплексҳосилкунии нуқра(I) бо албендазол» кори илмии мустақилона ва анҷомёфта буда, аз ҷиҳати мубрамияти мавзуъ, сатҳи таҳқиқот, истифодаи усулҳои муосири физикӣ-химиявӣ ва аҳаммияти натиҷаҳои бадастомада қобили дастгирӣ мебошад. Мазмун ва натиҷаҳои дар автореферат инъикосёфта ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот мувофиқат намуда, дараҷаи кофии навгонии илмӣ ва аҳаммияти назариявию амалиро нишон медиҳанд.

Ҳамин тариқ, автореферати диссертатсияи Бойназарзода Кибриё Усмон ба талаботи муқарраргардида ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои химия аз рӯйи ихтисоси 1.4.5 – Химияи физикӣ мебошад.

Мудири кафедраи химия ва биологияи
Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон
доктори илмҳои техникӣ, профессор Бердиев А.Э.

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, к. М. Турсунзода 30.
Тел.: (+992) 934-57-72-82 E-mail: berdiev75@mail.ru

Имзои д.и.т., профессор Бердиев А.Э.-ро тасдиқ мекунам:
Сардори раёсати кадрҳои ДСРТ Боровицкая Л.А.
Сана: «16» 11 соли 2026